

تاریخ انبیا
تاریخ انبیا

تاریخ انبیا

احقاق موسی
قدر مبالغ

ایک کنی جز

ایک کنی جز

اثر میر عزیز الاوقاصی

ناشر لری :

ابراہیم ادیسف و شرکاسی .

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ 6 февраля 1906 года

Казань
Типо-Литографія П. В. Ермолаевой,
(бывш. Ключникова)
1906.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عالمتک خالق اولان جناب الله غه حمد و ثنا و آنک امر لرینی آدم اوغللرینه ایرشدرمگه بیورلمش رسوللرناک سیدی بولغان حضرت محمد المصطفی غه صلاة و تحایا کمال حرمت و تعظیم برله عرض و تقدیم اولنغاندین سنکره مقصده کرشیلور .

هجرتدین اونچی یل

بو یل هر طرفدین مدینه منوره گه ایچی لر کیلوب کیتلهر و هر قایوسی اسلام دیننی قبول قیلوب قایتلهر ایدی . رسول اکرم هر یاقغه امیر لر والی لر بیرمکده ایدی . الحاصل مکة مکرمه نی فتح قیلغاچ قریش ارولری بارسیده مسلمان اولغانلری کبی باشقه ارولرده تورکم تورکم ایمان کیلتوره لر ایدی . آدملرناک کیره ک بیراقداغی سی و کیره ک یقینده غی سی دین اسلامنی قبول قیلدی لر . بو حقه (اذا جاء نصر الله و الفتح و رایت الناس یدخلون فی دین الله افواجا) سورة جلیله سی ایندی و بو سوره ده رسول الله ناک عمری آز قالدغینه اشاره بار ایدی حتی بوسوره او قولغاچ حضرت عباس آنکلاب یغلامشدره و بوزمانلرده حج و داع هم واقع بولمشدر .

حجة الوداع

رسول اکرم حج نیتیه مکة مکرمه که بار اچاقین بلدردی هلقلر بوسوزنی ایشتکچ هر طرفدین تورکم تورکم مدینه گه جیولدی لر

ذی القعدة نك يكرمی بشنچی كون اوپله نمازینی او قوغاچ اهل بیتنی
 واصحاب كرامیله مدینه دن چیغوب ذوالحلیفه اسملی یرگه واردی .
 ایرتهسی كون شول یرده احرام بیلاب اوپله نمازینی او قوغاچ
 قرق مكدین آرتق حاجیلر برله مكه مكرمه گه كیتدیلر . وذی الحج نك
 دورتنچی كونی مكه گه یتدیلر . و بویله هر طرفدین مسلمانلر حجگه
 جیولدیلر . عرفه كونی جمعه كون اولوب اول خاتم الانبیاء یوزمكدن
 آرتق حاجی ایله اولوغ حج (حج اكبر) قیلدیلر ، رسول اكرم
 غایت مونكلی برخطبه اوقدی آدملرگه وعظ ونصیحت قیلدی .

(ای امتلرم ! من سرگه شریعت حكملرینی ایرشدرم و اوزمدین
 صونك ایکی نرسه قالدردم اول ایکی گه یابشقانكز وقت هیچ آد اشماسكز .
 اول ایکی نك بری الله نك كتابی قرآن و ایکنچی سی پیغمبرنك سنتیدر)
 دیدی و دین حكملرینی تمام سویلا گاج (ای جماعت ! ایرشدرمی)
 دیو صورادی . واصحاب كرام ایرشدرنك دیدیلر . رسول اكرم
 اوچ مرتبه (شاهد اول یارب) دیو بیوردی . بو وقتده ایکندی یتگان
 ایدی اوپله نمازی او قولماغان ایدی . حضرت بلال اذان ایتدی
 وقامت توشردی اوپله نمازی آرتنك نوق ایکندی فی او قودیلر و اول
 وقت (الیوم اكملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی و رضیت
 لکم الاسلام دینا) آیه کریمه سی نازل اولدی . بو آیه خاتم الانبیاء
 أفندمنك بودنیادین كوچوینه الوغ اشاره ایدی . حضرت ابوبکر
 بو آیتنی ایشتكچه اشارتی آنكلاب و رسول اكرم دنیا ده اوزا قلا یا چاق
 توگل ایگان دیو بیك قایغردی و بیك یغلا دی .

صوكره رسول اكرم عرفاتدن قوزغالوب كیدب مزدلفه گه

واردی و آحشام نمازی او قولماغان ایدی اوّل آحشام صوکره یستو نمازینی او قودی . و ایرته برلن مناغه کیلوب قربان چالدی و ساچینی آلدردی صوکره جماعتکه قاراب (ای جماعت ! حج حکملرینی مندن او گرنکیز بلم موندن صونک منم ایله بویرده کورشماز سکنز) دیدی . صوکره رسول اکرم مکه گه کیلیدیک آیرلشو طوافینی قیلدی . و ابن عباس قولندن زمزم صوینی اچدی حج تمام اولدی . حاجی لر تارالدیلر رسول اکرمده مدینه گه قایتدی ذوالحلیفه گه کیلوب یتکانده کچ ایدی اول یرده قالدی ایرته برلن مدینه گه کردی . و اول وقت لرده رسول اکرمنگ اوغلی حضرت ابراهیم آخرتکه کوچدی و شول کوننی قویاش توتولدی . آدم لر قویاش توتولماقی حضرت ابراهیم اوچوندر دیو او بلاشدیلر . رسول اکرم آنلرننگ بو اوایلری یالغش ایکانون بلدر ب (ای آدم لر ! آی قویاش حق تعالی ننگ برلکینه دلیل اولغان علامتلردر هیچ کیمسه ننگ ترلمکی یایسه اولمکی اوچون توتولمازلر) دیدی و هجرتنگ اوشبو اونچی یلنده یمامه ده (مسيلمه الکذاب) و یمنده (اسودالعنسی) پیغمبرلک دعوی سی قیلدیلر . رسول اکرم آنلری هلاک قیلماق اوچون اول طرفنگ مسلمانلرینه خبر یپردی . و بو ایکی ملعون ننگ تیزدن هلاک اوله چقلری برله خبر و یردی .

﴿ هجرتدین اون برنجی یل ﴾

عربلرننگ ایک ضرور آلش و یرش لری شام برله بولغانغه اهل اسلام اوچون اول طرفده شهید بولغان زید بن حارثه حضرتلریننگ اوغلی اسامه نی باش قیلوب (آتاک شهید بولغان یرگه پوار ، دشمانلردین

اوچینی آل) دیو امر قیلمش ایدی . بوکوندن صوڭ رسول اکرم
 آورو بولوب لکن صوغش اشترینه هیچ توقناو ویرمدی . ربیع
 اولگه برکون قاله خسته اولوب اسامه گه سنجاق ویردی . مدینه نڭ
 طش طرفینه چقوب « جرف » دیکان اورنده عسکرینی قوردی .
 اصحاب کرامنڭ ايك الوغلی ابوبکر ، عمر ، سعد ، سعید ، ابو عبیده
 کبی لر باریسه سفرگه بیورلوب حاضرلنمکده ایدیلر . اول فخرکائنات
 افندمز حضرتلری خسته لقدین قوتی بتکانگه بر طرفدین فضل ابن عباس
 وایکتچی باغندین علی ابن ابی طالب قولتوقلاب منبرگه چیقاردیلر .
 رسول اکرم منبرگه چقغاج جناب حقغه حمد قیلدقدین صوڭره (ای
 آدملر! هرکمنی صوقسام مونه آرقام ، کیلسون اورسون وهرکمنڭ
 آلاچاقی بولسه مونه مالم کیلسون آلسون) دیوبیوردی . صوڭره منبردن
 توشوب اویله نمازینی او قودی . اصحاب (احد) اوچون استغفار ودعا
 قیلدی . جزیره العربدن مشرکلرنڭ چیقارلمقینی وکیلوب کیدب
 بروچی ایچیلری اوز زمانداغی کبی رعایه وحرمت ایدلمکینی
 وصیت ایتدی . وینه بو آراده (الله تعالی برقولینی دنیا ایله اوزینه
 ایرشمک آراسنده اختیارلی قیلدی قولک آشا ایرشماکنی اختیار
 قیلدی) دیواوزینڭ آخرتکه کوچه چکینی آڭلاتدی . صوڭره مسجدکه
 آچیلغان هر قابقه نی یابدردی مگر ابوبکر ایشگنی یابدرمدی آنڭ
 آچق قالماقی برله امر ایتدی . وسزنی اللهغه طابشردم دیوب حجره
 سعادتینه کروب کیتدی . آندن صوڭ فخرعالمنڭ خسته لغی قوتلندی .
 اصحاب کرام موندن آبدراب مسجد شریفنڭ ایله نهنسندنه یورمگه
 باشلادیلر . حضرت عباس رسول اکرم نڭ آلدینه توشوب اوغلی

فضل برله علی ابن ابی طالب برر قولطغینه کروبو رسول اکرمی ینه مسجدکه آلوب چقدیلر .

فخر عالم ینه مسجدکه چغوب منبرگه منوب وانصارغه قاراب (ای آدملر! بنم اولماکمینی اویلاب صور آبدراشلرغه توشگانسکز هیچ برپیغمبر امتی اچنده منگو قالغانی وارمو؟ اگر اویله پیغمبر امتی ایچنده منگو قالسه بنده سزنگ اچکزده قالورمن: معلومکز اولسون بن الله تعالی گه ایرشاچکمن وآنک شرف وصلتینه بارچه کزدین آرتق تیوشلی من سزگه نصیحتم شولدر اولگی مهاجرینگه حرمت ورعایت قیلکیز) دیوبیوردی . موندن صوگ (ای مهاجرین سز لرگه وصیتم شولدر انصارغه گوزل معامله ایلاسز آنلر سزه یخشیلیق ایتدیلر سز لری اوز عملکتلرینه کیتوردیلر ایولرنده صاقلادیلر دنیا تارلقلری وار حالنده سز لری اوزلرندین آرتق کوردیلر ومالترینه اورتاق ایتدیلر هرکم انصاره حاکم اولورسه آنلره رعایت ایلسون و اچلرندین قصور ایدنلره عفو ایلسون) دیونصیحت ایلدی ، وبارسینه قاراب بایتاق غنه وعظ ونصیحت ایلدی صوگره (من سزگه شفقتلو ومرحمتلو ایبم سز لر بنکا ینه قاوشاچقسکز تابشاچق یرمز حوض کوثر یاغاسیدر هرکم حوض کوثر یاقاسنده بنمله قاوشماق تلهسه قولنی وتلنی فائدهسز اشلردین صاقلاسون) دیو بیورمشدر . رسول اکرمنگ خسته لغی کوچایگاچ اهل بیتنگ اتقاقیله حضرت عائشهنگ حجره سینه کیتدی وتوشاکینه یاتدی . وخسته وقتنگ بش نمازینی دائم مسجدده اوتی ایدی لکن وفاتینه اوچ کون قالغاچ خسته لغی کوچایدی ومسجد شریفکه کیله آلماز اولدی وامامتلیگی ابوبکره تابشردی ربیع الاولنگ

اون ایکنچی کونی بر آرحالی کلوب دوشنبه کون ایرته نمازینه مسجدکه
چقدی. اصحاب کرام صفی صف اولوب حضرت ابوبکرگه او یوب نماز
قیلغانلرینی کورگاچ شادلندی ویوزی کولدی واوزیده حضرت ابوبکرگه
او یوب نماز قیلدی. رسول اکرم نمازینی تمام قیلغاچ بینه حجره سینه
کروب یاتدی. اسامه کیلوب رسول اکرم قارشوسینه کورگاچ رسول
اکرم آکا قاراب یولکه (علی برکة الله) کیت دیدی.

اوله چیقوب عسکره وارب حرکت ایدگز دیو قوشدی. زوال
وقتنده جبرائیل برله عزرائیل علیهما السلام رسول اکرمناک ایشگی
توبینه کیلدیلر. جبرائیل رسول اکرم یانینه کروب عزرائیلناک ده
کره سی کیلگانون بیان قیلدی رسول اکرم کرمگه رخصت ویردی.
وعزرائیل ایوگه کروب سلام ویردی اللهناک قوشقان امرینی بلردی.
خاتم الانبیاء علیه اکمل التحایا حضرت عزرائیلناک یوزینه باقدی
عزرائیلده یار رسول الله ملاء اعلی سکا منتظر در دیدی رسول اکرم
عزرائیلگه اشکنی بتر دیدی. عزرائیلده حضرت رسولناک روح
عزیزینی قبض ایلب اعلی علیینه آشوردی صلی الله تعالی علیه
وسلم وعلی آله واصحابه اجمعین (انا لله وانا الیه راجعون)

رسول اکرمده اولوم علامتلی بلندکده اسامهناک آناسی ام ایمن
حضرتلی اوغلی اسامه گه خبر کوندردی. اسامه، ابو عبیده رضی الله
تعالی عنهم حضرتلی بوندی بر خبر ایشکناچ نیشلرگه بلمه دیلر وعسکر
دین آیرلوب مسجد شریفکه کلدیلر بو وقتکده امهات المؤمنین رسول
اکرمناک روح عزیزینی اعلی علیین گه آشقانینی بلوب فریادقه
باشلادیلر و آلارناک فریاد وقایغولری مسجد شریفده گی اصحاب کرامی
تانگنه قالدردی صور بر آبدراش وقاوشاوغه توشوردی:

یالغز ابوبکر اوزینی قاوشاتمایوب جناب رسولگه باردی
 وپیغمبری کوردی کیلوب بارچه صحابهگه خبر ویردی (وما محمد الا
 رسول قد خلت من قبله الرسل افان مات او قتل انقلبتم الی اعقابکم
 ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضر الله شیاء و سبحزی الله الشاکرین) آیه
 جلیله سینی او قودی . ینه حضرت ابوبکر (انک میت وانهم لمیتون)
 آیه کریمه سینی او قودی .

رسول اکرمک و فاتندین بتونلای عاجز آبتراوغه و حیرانغه قالغان
 صحابه لر حضرت ابوبکرک سوزنی گنه ایشتوب عقلرینه کیلدیلر .
 حضرت ابوبکرک سوزینه اشاندیلر هر کم بیک قایغره و بیک یغلی
 ایدی . لکن یغلاو برله گنه اش بتمیوب امتنک مصاحتنی کورمک
 و شریعتنک حکملرینی یورگزمک اوچون هر اشدین آلدن رسول
 اکرم اورنینه خلیفه صایلامق لازم ایدی .

بودرجه گه جمله دن آرتتی و حقلی راقی رسول اکرمک یارغاری
 ابوبکر اولدیغی اوچون آنی صایلا دیلر . شویله حضرت ابوبکر مسجد
 که کیلوب منبرگه چیقدی و جناب حقغه حمد و شکر قیلغاچ (ای جماعت
 بن سزه ولی و امیر اولدم و حالنگه بن سزنک ایگ یخشی سی توگل من ،
 اگر یخشی لق ایدر ایرسام بکا یاردم ایدکز ، اگر یمانلق اشلر
 ایرسام بکا توغری یولنی کورساتکز ، توغریلق امانتدر . یالغانچیلق
 خیانتدر . سزنک ضعیفکز بنم قارشده کوچلی در معنی آلورمن
 ویررمن . و کوچلیکز بنم قارشده ضعیفدر آندن باشقه نک حقینی
 آلورمن . همده هیچ برکز صوغشنی قویماکز صوغشنی قویغان خلق
 خور اولور . بن اللهغه و رسولینه اطاعت قیلغان وقتده سزده بکا
 اطاعت ایتکز اگر بن گناه قیلسام سزکده بکا اطاعتکز لازم اولماز
 تورکز

(تورکز نمازغہ اللہ سزہ رحمت قیلسون) دیدی . سوگرہ رسول اکرمنی جنازہ او قوب حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا ذک حجہ شینہ دفن ایتدردی و سنجاقنی بریده گہ و یروب اسامہ ننگ ایشگی آلدینہ قادادی .
 و هیچ کمدہ صوغشدین قالماسون دیو قچرتدی اسامہ رضی اللہ عنہ مدینہ ننگ چیتینہ چیقوب الکنده عسکر تورغان یرینہ ینہ عسکرینی ترتیب قیلدی و بارچه صحابه لر خلیفہ گہ اطاعت ایدب قورالاندیلر و عسکر قورلغان یرگہ جیلدیلر . ربیع الاخر آینک باشنده خلیفہ رسول عسکر اولغان یرگہ کیتدی و اسامہ نی آتقہ منگروب اوزی ینا و حالده اوزاتدی . و اسامہ گہ (اللہ سلامت لک و یرسون، وار رسول اللہ سنکا نه قوشسه شونکا قاراب حرکت قیل) دیو ایسانلاشوب اوز اتقاندہ (اگر معقول اولسه و معقول کورسک عمرنی بنکا یاردم اوچون قالدر دیدی) حضرت اسامہ ده رضاء اولوب و معقول کورب قالدردی . خلیفہ حضرتلری عمر برله برگہ مدینہ گہ قایتدیلار . اسامہ ده عسکر برله شام طرفینہ کیتدی (بلقا) ناحیہ سنده آتاسینی اولترکان کشنی تابوب اولتوردی و دو شمانلرینی ینکدی .

و کوب صوغش مالی آلوب مدینہ گہ قایتدی، رسول اکرم ننگ ایکنک صوگ حاضر قیلوب و برنجی خلیفہ یعنی حضرت ابوبکر ببران عسکر بو عسکردر .

حضرت ابوبکر ننگ خلیفہ بولوی

ابوبکر رضی اللہ عنہ ننگ لقب لرندن بری عتیقدر . بونکنده سببی رسول اکرم ابوبکر ننگ مبارک یوزینہ قارادینہ (هذا عتیق من النار) دیو سویلمشدر اما صدیق لقبی غایت اشانچلی اولدیغی ایچون بولمشدر . رسول اکرم اولکاچ منافق لر باش تارتوب بعضلری مرتد اولدیلر لکن

مکه و مدینه اهلی بیک نقی صاقلادیلر . مرتدیلر زکوة چیوچی لرنی اوتردیلر بو خیر صحابه لرگه ایرشوب بیک قایغرشوب بار سیده مدینه مسجدینه جیولدیلر و کینکاشدیلر . صونکره ابوبکر ننگ قپوسی آلدینه کلوب ایندیلرکه یا ابابکر حضرت رسول سزنی اوز اورنینه خلیفه ایتوب کیتدی جمله مسلمانلرننگ احوالین قاراماق سز ننگ اشگذر دیدیلر . سز رسول الله اولکاندن بیرلی طشقه چقما دینگز و کسه برله قاتناشما دنگز کچه و کوندز یغلامقا سزلطف قیلنگز و طشقه چقنگز ده مسلمانلرننگ مصاحتین کورگز و مرتدلر اوزرینه وارماق مصاحتین برکون الک قاراهق لازم اوله در دیدیلر شوندن صوگ حضرت ابوبکر نمازغه حاضر اولنگز دیوندا قیلدردی شوندن صوگ مهاجرین وانصار جیولدیلر امیر المؤمنین حضرت ابوبکر الصدیق منبر اوزرینه چیقوب خطبه او قودی و دیدیکه (ای مؤمنلر معلومگز اولسونکه هرکم حضرت محمد ننگ تکرسینه طپارسه دریدر هر وقت اولمز و شریکی یوقدر) و دیدیکه (ای مسلمانلر بیلوگز منافقلر نفاقلرینی اشکاره ایتدیلر و رسول اکرم ننگ زکوة جیارغه قوشوچیلرینی اولتردیلر اگر بز بواشنی ینکل کوروب شولای قالد رساق اسلام ضعیف اولور و آنلر قوتلی اولور بوندن صونگ آنط اچوب ایتمکه والله آنلر ایله بنم آramده قلیچ اوینایا چقدر) و عمر حضرتلری آباق اوستینه طورب ایتدیکه ای الله رسولینگ خلیفه سی نه قوشا گنده شوگنا مطیع مز لکن اسامه گه دخی خیر کوندرگز بار عسکری برله کیلسون بو آزش توکلدر) . حضرت ابوبکر «اسامه گه احتیاج مز یوق مونده حاضر جیولغان عسکر یتار لک مرتدلرننگ حقندین کلور لر رسول اکرم (قایچان سلطان توکلی اولسه هیچ دشمن آننگ اوزرینه غالب بوله آلماس) دیدی . بوندن صونکره برسوز وقور قولر

وقور قولر منافقلرغه ایشد لکاج ابوبکر رضی الله عنه گه یانکشدق خطا قیلدیق
نماز قیلمهز و زکوة ویره مز هر نرسه قوشساڭ بیرینه کلتوره مز
دیو عذر استه دیلر.

حضرت ابوبکر یمامه ده پیغمبر لک دعوا قیلغان (مسيلمه الکذاب) و باشقه
پیغمبر لک دعوی قیلوچیلر نی اولتیردی قرآن کریم اولده صحابه لر نیک
کوکلنه ایدی مسيلمه بر لن صوغشغان صوغشک حافظ لر نیک کوبی شهید
بولغاچ حضرت عمر نیک اختیار یله و بار چه صحابه لر نیک اجتماع یله حضرت
ابوبکر قرآن کریم نیک آیتینی بریر گه جید رب مصحف شریف یاز دردی .
صونکره حضرت عثمان بو مصحف دین یاز درب اطرافقه تار اتمش .

خالد بن ولید نی عسکر باشلغی قیلوب بغداد بصره طرف لرینه یبردی و اول
و ارب شام شهرینی محاصره ایتدی و بویله هجرت دین اون اوچنچی یلده
آلتمش اوچ باشنده ابوبکر رضی الله عنه وفات ایتدی اور نینه حضرت
عمر نی خلیفه ایدوب قالدردی اوشبو ذات عزیز یار ایکی یل توقز آی
خلیفه بولب تور مشدر .

﴿ خلافة عمر رضی الله عنه ﴾

حضرت عمر گه فاروق لقبنی و یردی کلرینه سبب اولدر که فکری
بیگ توغری بولوب دائما حقنی باطلدن آبرو چی ایدی اسلام دیننی
قبول ایتدی و دین آنک ایلان قوت تابدی .

ابوالعین النسفی تمهید اسملی کتابنه بیان ایتمشدر ابوبکر
الصديق رضی الله عنه حضرت لر یگ اولومی یقین اولغاچ عثمان بن
عفان رضی الله عنه حضرت لرینه شول سوز لر نی یازار غه قوشدی
(بسم الله الرحمن الرحيم هذا ما اوصی به ابوبکر
خلیفه رسول الله فی آخر یوم من الدنيا واول یوم من الاخرة

وقال: انى لاستخلفى عليكم عمر بن الخطاب وان عدل فذلك ظنى
وان فخر فلا يعلم الغيب الا الله وسيعلم الذين ظلموا اى منقلب
ينقلبون). وجمله صحابه اوشبو يازوغه وعمر رضى الله عنه نك
خلافتينه راضى اولديلر خصوصا حضرت على رضى الله عنه راضى اولدى
وخليفه لكگه ايك اول بيعت قیلوچیه حضرت على رضى الله عنه اولدى.
حضرت عمر نك خلافتى زمانده اهل اسلام عسكرى بيك قوتلنوب
هر طرفلرده شهرلر فتح ویرلر ضبط قیلنماغه باشلادی عسکر باشى
سعد بن ابى وقاص حضرتلرى اون مك عسکر ايله «فرات» صوى
بوینده صوغش قوزغاتوب بوصوغشده عجم لرنك عسکر باشلغى رستم
اولتریلوب (درفش كاویان) دیگان فلاقلرى قولغه توشدى.
وپایتهختلرى اولان (مداین) شهرى آلنوب خزینهسى
مدینهگه كتورلدى. بتون ایران مملکتى اسلامك بر ولایتى بولب
قالدى. اسلام عسكرى قیصر نك یوز یكرمى مك كشيلك عسکرینى
(یرموك) کنارنده پریشان ایدوب حلب، اوزفه، مرعش، آنطاکیه،
صیدا، شهرلرینى فتح ایتدیلر. فلسطینگه یبرلگان عمر وبن عاص
حضرتلرى روم عسکرینى بوزب نابلس، یافه، عزه، شهرلرینى فتح
ایتدیلر. وروم عسكرى قاچوب (قدس) شریفکه کروپ قابلاندىلر
قدس اهالیسى خلیفهگه اوزینه تسلیم اوله مز دیوب حضرت عمر نى
چاقردیلر. حضرت عمر قولی برله برتویهگه نوبت ايله منوب قدسکه کیلدیلر
اتفاقا قدسکه کرگان وقت توهگه منو نوبتى قولنقى اولدغندن حضرت
عمر جاباو اولدیغى حالده شهرگه کردى. وشهر نى تسلیمینه آلدى. وقدس
خلقینه تنچلىق ویردى. عیسوی لرنك امتیازلرینى وپوپ لرنك
چیرکاولرینى اسکیچه قالدردى. حضرت عمر، خطاب نك اوغلى وخطاب
نفیلنك

نفیلنگ اول ، ریاحننگ اول ، فرطننگ اول ، زراحننگ اول، عدیننگ اولده کعبننگ اوغلیدر شول کیفیته سکزنجی قورساقده رسول اکرمگه یولقور. حضرت عمر باشی ایللی بیئده هجرتدین یکرمی اوچنجی یلده ذوالحجه ننگ یکرمی اوچنجی کوننده (ابولؤلؤ) دیگان جوسوی الاصل بر قول طرفندین شهید قیلندی. حضرت عمر بیک اوتکون، عدالتنی سور، خاطرگه وکونکله قاراماس، شریعتدن قل قدر آبورلماس بر عزیزدر حضرت عمرگه اوزکدین صوفا خلیفه لکنی تعیین قیلوب کیت دیدکده بواشنی ترکلگمده یوکلسمده اولگانندن صوفا بولدره آلیم دیمشدر. لکن حضرت رسول اوزلرندین راضی اولغان عشره مبشره دن آلتنی کشی ننگ کیکاشی برله کمنی خلیفه قیلسه لر شول خلیفه اولور دیدی وآنلر حضرت عثمان نی صایلا دیلر. حضرت عمرننگ زمان ادا رسنه مالک اسلامیه بیک کیکایتلدی ونیچه شهرلرگه نیگز قورلدی. بصره، وکوفه حضرت عمرننگ تأسیس قیلغان شهرلرندیندر. زماننده اهل اسلامگه بوقدر فتوحات میسر اولدی ومدینه منوره غنیمت مالی برله تولدی ایران شام آفریقا اوشبوننگ زمان خلافتنک فتح اولندی.

عثمان بن عفان رضی الله عنه

امیر المؤمنین عمر رضی الله عنهنک شهادت مرتبه سینه ایرنمکی برله خلیفه لک اورنی حضرت عثمان غه کوچدی حضرت عثمان ننگ اوغلی، اول. ابو عاصننگ اوغلی اول، امیه ننگ اوغلی اول، عبدالشمسننگ اوغلی، اول. عبدمنافننگ اوغلی اولوب بشنچی قورساقده حضرت پیغمبره یولقور وایک اول ایمانغه کلگنلر دندر. حبشه اول هجرت قیلغوچی اولدر. وکندی بیک بای ایدی لکن دولتیننگ یارتی دن کوبره کینی الله یولینه صرف ایلمش ایدی. وکندی رسول اکرم ننگ

کیا ویدر . برنجی حرمی رقیه رضی الله عنها وفات ایتکاج رسول الله نك
ایکچی قزی ام کلثوم رضی الله عنها فی نکاحلنمشدر شول سبیدین
ذی النورین دیمشدردر خلیفه بولوب تورمقی اون ایکی یلدن اون ایکی
کون کیمدر . یاش سکسانگه چیقمش ایدی . واوزی بیک حلیم
قرده شلرینه بیک شفقنلی ایدی . زمان خلافتنده اسلام عسکری شرق
یاغناغی ترکستانغه قدر آلغه آطلادی . شمالا داغستانی اوزب
کیندی . غربا دخی بحر محیط غربیگه قدر ایرشدی .

ابوبکر الصدیق حضرتلرینک خلیفه وقتنده قرآن عظیم جیولمش
ایدی . حضرت عثمان تعیین قیلغان کاتبلر واسیطه سیله کوب نسخه لر
یازدرب هر یاقغه تاراتدی آنک اوچون السنه ناسده (جامع القران)
اسمیله یاد قیلنمقده در . ایران و ترکستان آفریقا فتوحاتنک یمشی
اوله رق مدینه منوره گه بیک کوب مال کلمکه بولغانغه بایلی همان آرتمکه
ایدی . و شهر خلقی بیک بایوسه لرده اوشبود دولت اچلرنده برنجه
تاوشلرغه سبب اولدی . و بوندن برنه قدر قایغولی واقعه لر حصوله
کلدی . اوشبو اختلافلر مونکا قدر کلگان صوغش لرغه بر آرزضعیف نك
کیتوردی بو فتنه ضورایه ضورایه آخرنده هر طرفنک فسادچیلری
جیولوب هجرتنک اوتوز بیشنچی یلنده ذو الحجه آیدنک اون ایکنچی
کوننده حضرت عثماننک یورتینه کروب و ایکنچی روایتده چورناب
آلوب آخرنده قورتوله آلماینجه شهید ایتدی لر رضی الله عنه .
اولگان وقتنده (۸۲) یاشنده اولمشدر

﴿﴾ حضرت علی کرم الله وجهه ﴿﴾

اوچنچی خلیفه حضرت عثماننک شهیدلک رتبه سینه ایرشمکی
برله اورنینه حضرت علی خلیفه اولدی . حضرت علی رسول
اکرمنک

اکرمنگ سوکلی قردهشی ابوطالبنگ اوغلیدر. اون یاشنده وقتده ایمانغه کیلگانلردندر. هم بهادرلغی هرکمنگ تلمده سویلنوب بیک مشهوردر. فضل کمالی امت ایچنده بیک معروفدر.

هجرتنگ اوتوز بیشچی یلمده خلیفه لک مقامینه مندی. رسول اکرمنگ فاطمه اسملی قرینک کیاویدر. رسول اکرمنگ بالاری هر قایوسی اوزینگ سلامت وقتنده اولوب بتوب سلاله طاهره سی حضرت فاطمه دن تارالمشدر. خلیفه وقتنده طاحه وزبیر و حضرت عائشه ایله عراق غربده جمل وقعه سی و حضرت معاویه برله فرات قرینده صفین صوغشی و افع اولوب اوشبو قایغلو اشلر اسلامنگ یالتراغان ترقیاتینه قاره نامرغان ایدی. کوفه خلقی حضرت زبیرگه. بصره خلقی حضرت طاحه گه، شام خلقی حضرت معاویه گه میل قیلغانلر ایدی. جمل واقعه سینک آخرنده حضرت زبیر و طاحه وفات ایتکانگه کوره اختلاف ایکی گه گنه آبورلغان ایدی. شامده والی بولغان معاویه یاغی حیله گه کرشوب اوق لرینگ باشلرینه قران بیلاب آطوب کیلشوگه چاقردیلر. آخرنده ایکی یاقدن حاکم صایلاب معاویه ننگ حکمی حضرت علی ننگ حکمنی یاگلتندی شول سببدین معاویه نی خلیفه ایتلدی، بوگارده حکمین واقعه سی دیوب ایتوله در. چیتدن اوچ خبیث شام، مصر، کوفه، آراسنده غی اختلافنی بتورمک ایچون بولرده بولغان گو بیرناتور و امیرلر نی اوترمگه سوز قویشدیلر برسی شامغه باروب معاویه نی صوقدی ایسه ده اولتره آلمادی، ایکنچی سی مصرغه باروب عمرو بن العاص دیوب باشقه کشی نی اولتردی اوچنچی سی حضرت علی نی ایرته نمازینه بارغان چاغنده آغولی قلمچ برله صوغوب شهید ایتدی مونی ایتکان (قبیح ابن ماجم) ننگ هر بر اعضاسی بربر کیسلوب اولترولمشدر حضرت علی کوفه ده

کوملسه ده دشمان لرننگ آلوب خورقلولرنندن قورقلوب قبر شریفی
 یاشرولمشدر بوداتننگ شهید اولمقی هجرتدین قرقچی یلده اولوب
 اون یدنچی رمضان (۶۳) یاشنک واقع اولمشدر. حضرت علی، پیغمبرمننگ
 سولکو قزی فاطمهنگ ابری ابوطالبنگ آتاسی برله برتوغانینک
 اوغلی واللهنک آرسلانیدر. حضرت علی دن صوڤک آنک طرفنده
 بولغانلر حضرت حسن رضی الله عنه گه بیعت ویرسه لرده حسن رضی
 الله عنه آلتی آیدن صوڤک خلیفه لکنی بعض شرط برله معاویه گه ویرمشدر.

❦ دولت امویه ❦

ملوک امویه اون دورت کشی دن عبارت بولوب اوچی سفیانیه
 اون بری مروانیه در: بولاردن برنچی سی حضرت معاویه و آخری سی
 مروان حماردر. مدت خلافتلری سکسان یدی یلدر. دولت امویه نی
 عبد الشمس بن امیه گه نسبت برله دولت امویه دیمشدر. دولت امویه
 وقتنک اهل اسلام شرقک هم غربک صور صوغشلمر قیلشوب بیک کوب یرلرده
 یکندیلر. (حضرت معاویه) - حضرت معاویه، اول امرده فتوحات شامیه گه
 مأمور بولغان قرنداشی یزید بن ابی سفیاننگ عسکرنندن ایدی شامنی
 آلغانده برگه بولدی یزید شامک گو بیرناتور بولغانک حضرت معاویه ده
 شامده ایدی. یزید اولسکاج وقتلی غنه آنک اورنینه صایلانسه ده
 صونکنتون حضرت عمر طرفندین شامغه گو بیرناتور ایدلدی یکرمی یل
 والیلکده تورب حضرت علی زماننده مستقلا حرکتک باشلادی امونک
 زماننده اسلام عسکری کوب صوغشلمرده بولوب شرقده هم غربده کوب
 یرلر آلدیلر. عبدالله بن زیادنگ قول آستنده بولغان بر قوماندا
 جیحون صوینی اوتوب ترکستانی فتح ایتدی. ایکنچی بر آردوسودان نی
 آلدی.

آلدی. اوغلی یزیدنک قول آستند بولغان بر آرد و قسطنطنیه نی چولغاب
آلمش ایسه ده آله آلمادی. عسکر اچنه بولغان حضرت خالد (ابوایوب انصاری
و باشقه بر نه قدر صحابه لر) او شبو صوغش وقتند وفات ایدوب بولونده ده
تره لری وارد. معاویه پادشاهلی زماننده عادل یخشی بر آدم اولمشدر.
معاویه رسول اکرمنک زکات یازوچی سی اولمشدر. هم اوزینک سوزی
بیگ او تملی بولوب حضرت حسن تابشرفغاچ مستقل حکمدار بولوب
۱۹ یل تورمشدر. هم زماننده کوب یرلری صوغوشوب آلمش.

معاویه ابن ابی سفیان اون توقریل پادشاه بولوب. ۱۰ یلدن آرتغراق شام
حکومتند بولغاندان سونک هجرتنک ۶۰ نچی یلند ۷۵ یاشنده وفات ایندی
(یزید اول) یزیدینی کلب ارونندن بولغان آتاسی برله برگه صبی وقتند
بدویلر اچنده اوسکانگه تملی سوزلی وشاعر بولسه ده یوزینک
ایلامسزلسکی کبی خلقی نک بوزقلغی بولغانغه بلکه آندان ده آرتق
بولغانغه جاننده سویله سی کیلمیدر. گوزل خلق هر وقت ماتور یمان
خلقلی نی کم یاراتور. آتاسی معاویه اوزی ایسان وقت یزید که پادشاه لغین
ویروب خلقدین بیگنک حجاز خلقی برله صحابه لر دین بیعت بیر دررگه
تروشمشدر. یزیدنک تاریخی کاغد حق تورماغندن تلیمی قصارتامن
اوچ یلنک اچنه اسلامگه قیلغان زیانی اهل اسلامنک بغرنده توزلمس
یاره لر یاسامشدر.

(ایکنچی معاویه). یزید اولکاج اوغلی ایکنچی معاویه پادشاه بولمشدر. بو
ذات بولسه غیرتلی حمیتلی دیندار ایدی آتاسینک یاراماغان نچار
اشلرین برده یاراتسی چی بیگ کوکلی تنچسزلانه ایدی شول اشلردین
اوقتانوبه اوچ آی پادشاه بولوب تورغاچ پادشاه لغین تاشلاب کناره چکلدی.
اوزینک اورنینه وقتلی غنه (ضحاك بن قیس الفوری) وکیل صایلامش ایدی

(مروان بن حکم) . مروان حضرت پیغمبر صلعم زمانندہ مدینہ منورہ دین
چیقارلغان حکم بن عاصنک اوغلیدر . بر زماندان صوگ مونگ وفاتی واقع
بولوب پادشاهلیق اورنی اوغلی عبدالملکک کوچدی ۶۵ بل
عبدالملک بن مروان . مرواندان صونگ اوغلی عبدالملک اورنینده
تخنکە مندی (۶۵ - ۸۶) زمانندە بیک اجتهادلی ممالک اسلامیه ننگ چینگنی
بیک کینکابتندی . بیچاره ننگ باش وقتندە دینگە اخلاصلی وحمیتلی اولوب
مشهور اولسدە صوگره بر نیچه یمانلر برله قاتناشوب اخلاقی بوزلدی .
سرعسکری (حجاج بن یوسف) بر قوماندنا برله مکە مکره نی چولغاب
آلوب و عبدالله بن زبیر حضرتلری برله برنجی ذاتلرنی بوغالتقان
ایدی . بعدە عراقین گوبیرناتوری صایلانوب آندە دە بیک گناھسز
بیچاره لرنی قزل قانلارینده بولغاندرغان ایدی .

حقسز اولترگان آدملری ننگ حسابی بر نیچه مکلر اولوب اچلرنده صحابه
وتابعیندن نیچه کشی لر واردر . شرق ایمپیراتورری اهل اسلامنگ
قایغولی حالنی اچینه آلغان اشنی فرصت بلوب اسلام مملکتینده هجوم
ایتکانلر ایدی لکن عبدالملک بونلرغە قارشو توروب آناطولیننگ
برنه قدر بیرلرینی آلمش ایدی . شوشی آرادە مصر الیسی موسی بن
نصیر ؛ شمالی آفریقانی تمام فتح ایدی . طارق بن زیادده اسمنه منسوب
بولغان بوغازنی اوتوب اسپانیه قطعه سین فتحه توتونغان ایدی . ایکنجی
یاقدین عبدالرحمن بن محمد الاشعث اسملی کشی ننگ قومانداسی آستندە
بولغان ضرور برعسکر ماوراءالنهر دیگان ترکستان طرفلرینده بیرلدی .
محمد بن مروان دخی کردستان یاقلرینی ضابط ایدی . عبدالملک قسکلی
مسجد اقصانی یا کادان توزاتوب وادستینده بریشل قبه یاصاب آنی
کعبه معظمه کبی کیملر برله بورکاگان ایدی . و شوقنی کعبه گه کینورتوب

طواف رسملری وحج قیلو قسدہ اجرا قیلنا چاغینی بیورمش ایدی . بنی امیہ دن اؤل آچمه صوغوچی بودر آچمه سینک بر یاغنده توگراک قیلوب (لا اله الا الله) ودائرہ نك طشندہ (محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق) یازلمشدر .

ولید اؤل . - عبدالملک اولگاچ اوغلی ولید تختک اولتوردی (۸۶-۹۶) بونک زمانی صوغشچه امویلرنک ایک یانتر اغان زمانیدر . بر آردوسی هندستانه ، ایکنچی سی کاشغاردہ اوچنچی بر آردوسی ده الوغ ترکستانه ملکتنی کیگایتوگه موفق بولغانلر ایدی .

دورتنچی بولوک آردوسی استانبولنی محاصره قیلوب هم مونک وقتندہ اسپانیا فتوحاتیده تمام بولغان ایدی . ولید یتیم بالالر اوچون معلم لر ؛ صوقرلر اوچون خدمتچیلر فقها وفقیرلرگ ، وظیفه لر وعدہ قیلغان ایدی . هم مسجد نبوینیده کیگایتمش ایدی . دخی شامده غی مسجد امویہ نی کیگایتوب بیگ زینتلگان ایدی . ولیدنک قوشوی بوینچه مکہ والیسی عبدالله قسری (نینین) دیگان اورنده بر قویوقازب صوی زمزم صوی برله بر تیگز کورلسون شولای حرمت قیلنسون دیو امر قیلسه ده الله نك قدرتی برله قیوقوردی . بعده کعبه معظمه نك الوغ قابقلرینی آلتوندن یاساتوب شامده مسافر خانه وخسته لر یورنی صالدرمشدر . ولیدنک حکومتینک آخرنه مشهور حجاج (۵۴) یاشنده وفات ایتمشدر . حجاج زمانندہ خراسان قاضی سی (یحیی بن یعمیر) قرآن کریمگه نقط و اعراب قویمشدر . سلیمان بن عبدالملک . - ولید اولگاچ اوریننه کوب آشاوچی سلیمان تختک اولتوردی (۹۶-۹۹) مونک زمانندہ قسطنطنیه ینه چولغانوب آلنسه ده ظهور ایتمک آچلق و آغروسبیلی عسکر کیر و قایتدی . بوکشی مقتدر و تدبیرلی بولسه ده تصوراتنی اجراغہ عمری یتمدی اوشبو

آدم برسفرنده (مرج دابق) دیگان اورنده آش قزانی خسته لغی برله وفات ایتمشدر باری ایکی یل خلیفه اولوب تورمشدر . عمر بن عبدالعزیز بن مروان . عمر بن عبدالعزیز امیر المؤمنین ابو حفص بن مروان بن الحکم الاموی . امویہ خلیفه لرینک سکزنجی سی ، اعتقادی پاک وایک بخشی سی اولوب آناسی ام عاصم بنت عاصم بن عمر الخطاب (رضی الله عنه) اولوی جهتیهلہ آنا یاغندن جناب فاروق اعظمک یقینلر ننددر .

بنی امیه خلافتیه اوله رق عدل ، انصافی و دیانت برله متصف برذاتدر . عمر بن عبدالعزیز (۶۰) تاریخ هجریسنده یعنی معاویہ نک وفاتی یلنده مدینه منوره دنیاغه کلوب آتاسی برله برکه مصرغه کیتمشدر صوکتون علم استمک اچون آتاسی مدینه منوره گه بیروب انس بن مالک و عبدالله بن جعفر بن ابی طالب و سعید بن المسیب کبی اوز یاشدش لر یله اولترشوب آنلردن حدیث شریفه ایشتمشدر . آتاسینک وفاتنده آتاسی برله بر توغان عبد الملک بن مروان ، خلیفه وقتنه عمرنی دمشق - شامغه چاقرتوب قزی فاطمه فی آنکار نکاح ایدوب عمرنی کیاو ایتمشدر . عمر بن عبدالعزیز مونک زماننده بیک الوغ بایلغغه ایرشوب طبیعتده بولغان بخشی لق وایرلکنی کورستمکه باشلاغان ایدی . ۹۹ تاریخنده آتاسی برله بر توغان سلیمان اولوب پادشاهلیق اورنی عمرغه قالغاج خلفاء راشدین مسلکینه کروب بیک عدالت برله اشنی یورتوب ایکنجی عمر دیورلک شهرت کسب ایتمشدر . بنی امیه دن تامعاویہ گه قدر خطبه ده حضرت علی (رضی الله عنه) اقدمرگه لعنت او مقنی عادت ایتدکلری حالده اوشبو ذات ایگ اول خلیفه لککه اولتر وایله بو عادتنی بتروب اورنینه (ان الله یأمر بالعدل

بالعدل والاحسان) آیت جلیلہ سینی قویہ رِق عالم اسلامی بویلہ نچار
 عادتدین قوتقارمشدر . (باشاسون اسمی کوبایسون تاریخی) . ورسول
 اکرمناک اهل بیتنی حقندہ الوغلاو وحرمت قیلوده برده کیچیلک
 قیلمامشدر . مونک بویله! آلرسولگه حرمتی امویہ خانلارینک هر
 قایوظالمترینده خوش کورنمدکندین بیچارهناک ترککیننه ظلم قیلدی .
 اوزی اولسگاج آرتندن قالغان ایبرینی صاتوب اون ایکی درهم آقچه
 آلدیلر دولت امویہناک نهایتی - عمر بن عبدالعزیزدن صوکره بر
 نیچه کشی سلطنتکه منسه لرده بر خیرده کورنمدی . ایکنچی یزیدبن
 عبدالملک ، حبابه آتلی بر جاریه سینہ بیک عاشقی بولغاندان آنی
 اداره امورگه قاتشدردی .

هشام بن عبد الملک کمال خستنه بناء کوب آقچه جیدی . ولید
 ثانی بن یزید بن عبد الملک بیک فاسق بیک فاجر برکش ایدی . حتی
 قرآنغه حقارت قیلدردی . اوچنچی یزید بن عبد الملک ، بیک آز
 وقت خلیفه بولوب توردی .

ابراهیم بن ولید بن عبد الملک ، مناسبتر صوغشلر برله وقت اوتکاردی .
 مروان حمار بن محمد بن مروان بن حکم ملوک امویہناک ایک قریبدر .
 رسولمز زمانند نبری اهل اسلامناک اعلاء کلمه الله اوچون بولغان
 غیرت وحمیت بیگره کده امیر المؤمنین امام عمر زماننده بولغان
 صوغشلر اسلام خلقیناک بهادر وغیرتنی عالمگه تانندردی . بو حاللرناک
 برکاتنده امویلر زماننده ده صوغشلر کوب بولدی .

اسلام مملکتی محیط آطلاسی دینگزندن قطای قابقه لرینه وعدن
 کورفزندن قسطنطینیہ گه قدر ایرشدی . اگرمروان کبک آدملرناک اسلام
 خلقی آراسند قالدرغان فتنه وفساد وھجاج کبی خیانتچیلرناک اشلادکلری

وحشت و جبر و ظلم بولمسه ایدی بر یاقدن قسطنطینییه سورینه ایکنجی یاقدن سچیلیا وایتالییا اسپانیا اوزرندن فرانسه حدودینه ایرشکان اسلام عسکری بتون آورو پاغه حاکم بولوب قران حکملری اول وقت معلوم بولغان آدم توره تورغان قطعنهنگ بارسینه ده ایرشه چک ایدی،

حضرت عمر زماننه حاصل بولغان صوغشلمر سببلی کیلگن چیکسز غنیمت ماللری ایله اهل اسلامغه ایرشکان بایلق کبی، فتح قیلنغان ملک خلقی عدالت اسلامیهنگ آستنده قالوب تنچلق و راحتک اچنده یاشمکه ایدیلر.

لکن امویه پادشاهلرینک خاندان نبوت حقنده قیلدقلری یمانلق شریعت اسلامیهگه قارشو فتنه تعدیات هر کمگه بر تورلی صالحنلق صالحان ایدی. نچار ویمان فعل هر وقت یمان نتیجه تودره و یخشلی لقی یخشلی لقی تودره در.

دولت عباسیه

دولت عباسیهنگ تشکلی - اولده ایتدکمزچه مختصراً کورستلگان وجه اوزرینه امویه خلیفه لری هر کمنگ اویلا دغینه وتلاد کینه قارشو اشلمر ویمانلقلر ساچمه سه لرایدی اورتاچه حرکات قیلسه لره وهر اشده اورته اولسه لرایدی و عمر بن عبدالعزیز کبی اهل اسلامنی اوزلرندن شاد قیلسه - لرایدی جمله عالمگه اورناک و جناب حقنک رحمتینه غرق اولورلر ایدی . لکن آلا ر بویول برله کیتیمیوب خلفاء راشدینک یولنی توتمدیلر یمانلق پرده لری حلقی کوزلرینی یسادی و اوزلرینک توغری لقنی چیتکه فاقدی آلا ر رسولگه ده قیلمغان جور جفا قالدرمدیلر . آدم بولسه لره برنجه بولک لره و وعدلر برله شاملیلر نی اوزلرینه ده باغلارلر ایدی . لکن آنلار اخلاصلرین صووتدیلر و شاملیلر آلا ردن بیزگاندن بیزه کیلیدی .

شول سببدنك خلیفه لك آل امیه دن كوچوب آل عباسقه اویالادی
امویه دولتی زماننك مملکت بیک ضورایتولغان ایسه ده امویه پادشاهلر-
ینك اوز فائده لرینه ترشولری و اوزلری ایچون هرشی نی فدا ایتمك
رسولنك اهل بیتنه اذا وجفاده بواق و گربلانك آچیغ و بوره کلرنی
اوزملی واقعه سی کبی قیامتک قدر اهل اسلامنك بوره کنی پارچه لیه چک
اشاکی لك لرگه یول آچو کبی قبیح قبیح حاللری خلقنی اوزلرن دین
صوندرغان ایدی . امویه حکومتنك صوگ زمانلرنك خلقه پیغمبرگه محبت
یاقلاشوب بار خلقنك اوی آل عباسکه دونمش ایدی . همه اموی نك
دشمانی اولغان فارس خلقی و عراق خلقی ایله امویلر آرالرنك كوب
مرتبه لر صوغش اولغان ایدی و ابو مسلم الخراسانی کبی عباسیلر
طرفنك اولغانلرغه هر یاقدین فائده یوللری آچیلغان ایدی . شونك
ایچوننك اموی خلیفه سی اولان مروان حمار زماننك خلق قارشوب هر
یاقدین اوکلیسزلنغان ایدی . بر یاقدین ابو مسلم خراساندین کیلوب
ایرانی قول آستینه آلوب امویلرگه قارشو میدان کورساتوب ایکنچی
یاقدین خلیفه لك استی تورغان ابوالعباس عسکرینی توغری بیری
تابا یورتکک ایدی .

مروان عباسیلرغه قارشو قویوق ایچون ۱۲۰،۰۰۰ عسکر حاضر
قیلوب موصلگه بیره سه ده عسکر زاب صوبی بوینده ابوالعباسنك
قارنداشی عبدالله طرفندین بیک قاتی یکلگان ایدی . بو صوغش نك
نتیجه سی اوله رق یمن دیارندن بلاد دومعه و چین قپولرن دین بحر محیط
اطلاسی غه قدر کیگایتولگان امویه دولتی عباسیلرنك قول استینه
کروب قالدی . آل عباس = حضرت عباسکه منسوب اولوب عباس ایرسه
(رضی الله عنه) عبدالمطلبنك اوغلی و پیغمبرمنك آتاسی برله بر توغان

قارنداشیدر. حضرت عباس قریشنک الوغلرندین ایدی. وحضرت عثمان رضی الله عنه نك پادشاه زماننده داربقاگه كوچمیش ایدی. حضرت عباسنك اوغلی عبدالله محدثیندن وفقیه بولوب صحابه کرامدین برداتدر عبداللهنك اوغلی ابوالخلفا لقبيله مشهور علی وآنك اوغلی محمددر. محمد ابوالعباس ایله جعفر المنصورنك بابالریدر. ابوالعباس امویلرنك انقراضندیـن خلیفه لککه اولتورغان برآدمدر.

خلفاء عباسیه . - عباسیه خلیفه لری بوز یکرمی سگز سنه هجریه سنه خلیفه لککه اولتوردیلر. بولردن اوتوزیدی خلیفه کلدی وخلافتلری بشیوز سگز یل (۵۰۸) دوام ایندی .

﴿ دولت عباسیه دن کیلوب کیندن خلیفه لرنك اسملری ﴾

۱ ابوالعباس عبدالله السفاح

۲ جعفر المنصور (سفاحنك توغانی)

۳ محمد المهدي بن منصور

۴ موسى الهادي بن مهدي

۵ هارون الرشيد بن مهدي

۶ محمد الامين بن هارون

۷ المأمون بن هارون

۸ المعتصم بالله بن هارون

۹ واثق بالله بن معتصم

۱۰ متوكل على الله بن معتصم

۱۱ منتصر بالله بن متوكل

۱۲ مستعين بالله بن معتصم

۱۳ معتز بالله بن متوكل

- ۱۴ مہندی باللہ بن واثق
 ۱۵ معتقد علی اللہ بن متوکل
 ۱۶ معتمد باللہ بن موفق بن متوکل
 ۱۷ مکتفی باللہ بن معتقد
 ۱۸ مقتدر باللہ بن معتقد
 ۱۹ قاهر باللہ بن معتقد
 ۲۰ راضی باللہ بن مقتدر
 ۲۱ مقتفی باللہ بن مقتدر
 ۲۲ مستکفی باللہ بن مقتدر
 ۲۳ مطیع بامر اللہ بن مقتفی
 ۲۴ طایع باللہ بن مطیع
 ۲۵ قادر باللہ بن اسحق بن مقتدر
 ۲۶ قائم باللہ بن قادر
 ۲۷ مقتدر باللہ بن محمد بن قائم
 ۲۸ مستظہر باللہ بن مقتدی
 ۲۹ مستر شد باللہ بن مستظہر
 ۳۰ راشد باللہ بن مستر شد
 ۳۱ مقتفی لامر اللہ بن مستظہر
 ۳۲ مستنجد باللہ بن مقتفی
 ۳۳ مستضی بنور اللہ
 ۳۴ ناصر لدین اللہ بن مستضی
 ۳۵ ظاہر بامر اللہ بن ناصر
 ۳۶ مستنصر باللہ بن ظاہر
 ۳۷ مستعصم باللہ بن مستنصر

خلفاء عباسیه دین ابوالعباس عبدالله السفاح خلق حضرت عباسنک یقینلرندن اولغان عباسیلردن ضورامیدلری بولغان ایچون عبدالله السفاحنک پادشاه بولوبین بیک یاراتقانلر ایدی. سفاح بیک یومارد خلقغه احسانی کوب اولوب علماء و مشایخه هر وقت حرمت قیله ایدی. ابوالعباسنک خلیفه لگی دورت یل سگز آی اولوب ۱۳۶ یله ذوالحجه ننگ ۱۹ نجی کونی چیچک آغروی برله داربغاگه کوچدی سفاحنک وزیر ی ابومسلم وقاضی سی ابن ابی لیلی ایدی.

منصور. - سفاحدن صوگ برتوغانی ابوجعفر منصور خلیفه اولدی سفاحنک مقر حکومتی هاشمیه اولسه ده منصور دوانقی انبار قصبه سینه کوچرمشدر. منصور علمگه فنونگه بیک اخلاصلی بر خلیفه اولوب هر وقت علماء و مشایخ لر برله اولتورداش اولمشدر. هم بغداد شهرینک ده نیگزین قورغوچی منصوردر. دینگه بیک اخلاصلی و کوب مدرسه لر صالدرمشدر. روملردن ونسطور یلردن عالم لر کیتورتوب حکمالرنک آثارینی عربچه گه ترجمه ایتدرمشدر. و علمالرنک فریدی اولغان سراج الملة امام الامة ابوحنیفه ده منصور زماننده اولمشدر. (گرچه اوشبواورنده آنلارنی سیولرگه تیوش اولمه سه ده فکرچه قسقاچه غنه یاش بالالر دورت امامنک کملر ایدکنی بلسون اوچون آنلری سیولیمن عفو بیورکنز)

﴿ امام اعظم یا که امامز ﴾

امام اعظم حضرتلری سراج الامة و تاج الملة و مقتدی الائمة صاحب المذهب ابوحنیفه نعمان بن ثابت بن نعمان بن مردبان هجرتدن سکساننجی تاریخده کوفه ده دنیاغه کلمشدر. امام اعظم حضرتلری بیک تقوی فرق یل بستوگه آلغان طهارتیهلر کبچ او یاغ تورب ابرته نمازینی

نمازینی او تامشدر. اوشبو ذات اوتکن فکری وطبیعتی بیک سلامت اولوب اگرمذهب امامی اولمسه حکیم اولهچق صورتک زیرک وعقلی بردات ایدی. اوشبو ذات کچککدوک علم اوگرانسه باشلامسه ده سوکوره امام شعبی نک قز قدروی بویچه اول علم کلامک سوکوره فقهک مثلسر بردانه اولمشدر. هم قرانی تمام یاتندن بیلوب یعنی جاتلاب شعرگده قوهسی بیک یحشی ایدی اوشبونک استادی حماد اولوب استادی اولگانچی آندن علم استه مشدر.

ابوحنیفه ننگ بویله هر طرفدن یتش بولغانینه دوشمانلری هم اولمشدر.

﴿ شعر ﴾

حسدوا الفتی اذ لم ینالوا سعیه * فالقوم اعداء له وخصوم
وتری اللیب محسدا لم یحترم * شتم الرجال وعرضه مشتوم
ابوحنیفه نماز دین اول الله دین قورقب یغلار ودعا ایدرده
سوکوره نمازغه کرشور اولمشدر. برکونی قران ختم قیلغانک (بل الساعة
موعدهم والساعة ادهی وامر) آیت جلیله سینه یتوب شونی تا کغه
قدر قات قات او قوش و قورقب یغلامشدر.

جنارهنسنگ (۵۰۰۰۰) قدر کشی اولمشدر، قبر شریفی حیزران دیگان اورننگ شرق طرفنه در. (رحمه الله رحمة واسعه)

﴿ امام مالک ﴾

ابوعبدالله بن انس بن مالک الاصبیحی المدنی. امام مالک دورت امامننگ بری اولوب ۹۵ تاریخ هجری ده مدینه منوره ده توغمشدر. وقراءت علمنی نافع بن ابی نعیم من اوگر نمشدر. وعبدالله بن عمر (رضی الله عنه) ننگ آرادلولرندن بولغان زهری نافع من و باشقه تابعیننگ

بیک الوغ لرنندن حدیث شریفی ایشتمشدر . ربیعۃ الرائدین علم تحصیل قیلمشدر . امام مالکنی صحابه دین بولغان سهل بن سعد حضرتلرینه یتشکان تابعیندن دیوچیلرده واردر . اوشبونک فقه حدیث و تفسیرده بیک کیک معلوماتی وار ایدی کوب آدم موندن اوگرنمگه مجبور ایدی . وزماننده فتوی و پرواشی مدینه ده اوزینه گنه قالمشدر . امام مالک حدیث و تفسیرنی کوچرکان وقتده طهارت آلوب کمال حرمت برله تزچوگوب اولتورب کوچرر ایدی . هم مدینه منوره اچنده هیچ حیوانغه آطلانمایچه هر وقت جایاو یوررو باشقه حرکنده اوشبونک کبی عادت دین طش حرمت ورعایه لی اولدقی روایت قیلنمقده در .

اوشبو بیچاره نی ۱۷۴ تاریخده اوزندن برناحق فتوی صورالوب شونی ویرمدکی اوچون یتمش قامچی صوقدرلمشدر . شولای اولبده قناعت وجدانیه سینه قارشى فتوی ویرمکانگه اولاد عباسدین ابوجعفر منصور آتاسی برله برتوغانی جعفر بن سلیمان طرفندین قامچی برله صوغلدغی روایت قیلنمقده در (۱۷۹) تاریخ هجرى ده مدینه منوره ده وفات اولوب (بقیع) دیگان اورنده مدفوندر . اوشبو ذات حدیثکه دائر (الموطأ) اسملی بر کتاب تألیف قیلمشدر اوشبو کتاب تألیف کتابلرینک ایک ایسکی سیدر . اوشبو (الامام دارالهجره) لقبیه دخی مشهور اولمشدر .

امام مالکنک مذهبى کوبرک مغرب طرفنده یابلوب ، بوکونده بنغازی ، طرابلس ، تونس ، جزایر ، ومغرب اقصى خلقی مالکی مذهبدر .

شافعی

شافع ابو عبد الله محمد بن ادريس بن العباس بن عثمان بن شافع
بن الصائب القرشي المطلبی . دورت امامك بری اولوب ۱۵۰
تاریخنده وروایتکه کوره امام اعظم حضرتلرینک اولگان کونی
(غزه) ده توغمشدر .

بوزات ایکی یاشنده و قنده مکة مکرمه گه کینورلوب امام مالک
بن انس حضرتلرندین علم تحصیل قیلوب حدیث، فقه، لغت ادبیات
علمنده زمانک فریدی اولوب صوفی و تقوی بر آدم اولمشدر . یینه
امام احمد بن حنبل بونک شاگردلرندین در .

اوشبوزات ۱۹۵ تاریخنده بغدادقه کیدب آنک ایکی یل تورخاچ
حج شریفی اوتامک اوچون مکة مکرمه گه بارب آنک بر آی تورب
۱۹۹ تاریخده مصرغه بارب قالغان عمرینی آنک درس ایتوب
اوتکرمشدر .

۲۰۴ تاریخنده ده یاشنده وفات اولوب (قرافة الصغری) دبگان
یرده کوملمشدر .

مناقبی ضور و مشهور اولوب ضور علمالردین برنیچه کشی
طرفندین جیولمشدر . وحقنده برنیچه مدحیه و مرثیه لر سیولنمشدر
اصول فقه حقنده ائک الک یازغان شافعی حضرتلریدر .

حدیثنده (السنن) (المسند) اسملی ایکی کتاب یازمشدر . اوشبونک
طبیعت شعریه سی ده اولوب (ولولاک الشعر للعلماء یزری * لکننت
الیوم اشعر من لبید) بیورلمشدر . وعظ و نصیحت حقنده هم کوب
شعرلری وار در .

اوشبونڭ مذهبی بوکونگی کونده آزیرلرده اوتالونسه ده الک اسلام دورنه و خلافت عباسیه زمانده مصرده، شام، عراقده، ایرانده، خراسانده یایلگان اولوب کوب اسلام علماسی شافعی مذهبنده اولمشدر. ابوحنیفه نڭ مذهبی سوکوره یگمشدر.

احمد بن حنبل

امام ابو عبد الله بن محمد شیبانی مذهب باشلاری اولغان امام نڭ بریدر. اوشبونڭ آتاسی مرولی اولوب آناسی یوکلی حالده بغدادده کلوب بونی ۱۶۴ تاریخنده بغدادده تابمشدر.

اوشبو ذات کمالات و علم تحصیل قیلغاچ مکه، مدینه، شام، یمن، بصره، کوفه، جزیره، و باشقه طرفلرغه ده سیاحتکه چیقوب علم آلمش هم زمانینڭ بیک مشهورلرندن و محدثینندن اولمشدر. و اوزندن مسلم، بخاری، بغوی، و ابن ابی الدنیا کبی مشاهیر روایت قیلمشلدر.

بونڭ حقنده کوب کتابلر یازیلوب بیهقی، و ابن جوزی امام احمد بن حنبل نڭ ترجمه حالینی سویله گان ضرور کتابلر یازمشلدر. اوشبو ذات امام شافعی نڭ یولداش و شاگردندن اولوب حدیث و فقهده زمانینڭ برنجی سی اولمشدر. امام ابو یوسف نڭ اولوندین و امام شافعی نڭ مصرغه کوچوندین سوکوره ترجمه ایالرندین ضرور فقه و محدث قالماغان ایدی علم حدیثنده (المسند) اسمیله مشهور ضرور بر کتاب یازمشدر که اول وقتقه قدر یازلغان حدیث کتابلرینڭ اینڭ ضروریدر و اینڭ آچیغی در. اوشبو ذات ۲۲۰ تاریخنده بغدادده ناحق یرده صوغلوب حبس قیلنمشدر ۲۴۱ تاریخنده بغدادده وفات اولمشدر.

مقصده کله کم

المهدی - المهدی زماننده خراسانده (هاشمیه) مذهبی ظهور ایتدیکه عاशा الله تعالی نك حضرت آدمگه وبعده نوح علیه السلامگه آخرنده بومذهبنی چیقاروچی اولغان (مقنع) صورتنه حلول ایتوینه اشانرلر ایدی. مهدی بو مذهبنی اورته دن ارغندی مونك زماننده اوغلی هارون رشید عسکری برله یكوب اسکدار قپولرینه قدر کیلیدی. هارون رشید - زمانی عباسینك ایك نورلی ایك آلغه باسقان زمانی ایدی. هارونك قول آستنده حکمینك اویناغان بری اسکیدلرنك، قیصرلرنك، سیز و ستریسلرنك قول آستنداغندن ضور ایدی. بونك زماننده برمکیلر هم بولمشدر. برمکیلر آل عباس برله برگه ریاست اورنینه کچچوب خلفاء عباسیه گه وملت اسلامیه گه ضور خدمتلر قیلمشلدر. خالد برمکی، اوزینك اخلاصی برله خدمت قیلغانی اچون ابوعباس طرفندن وزیر اعظم بولوب صایلاندى منصور زماننده وزیر بولوب سوکره هارون رشیدکه تربیه چی تعیین قیلندی. خالد اولکاچ اوغلی بجمی هارونغه بیک ضور خدمتلر قیلغانغه وزیرلک درجه سی ویرلیدی. هارون وقتینك یخشى و ضور بولمقنده بجمی ایله اوغللری فضل و جعفرنك ضور دخللری واردر. فضل شریعت و عدالت اشلرین قاراب جعفر هارونك ئاننه یوروچی سی ایدی لکن نچك بولسه ده بیچاره برمکیلر هارونك آچوینه اوچراب جعفرنی اولترتوب بجمی برله فضل شهردن قوولدی. هارون رشید اوزی فرانسه قرالی شارلمان برله بیک دوست اولوب آندن اوستال هم برنه قدر بولک لر آلدی و شارلمانغه ده قمامه نك آچقیچنی بولک ایتوب یبردی.

مأمور - زماننده بغداد علم مدنیت چشمه سی اولدی شرق
 مملکتلری علم فنون نوری برله بالقوب تولدی شول درجه که اداره
 اشلرینه ده قاراما نیچه علم برله شغلندیلر . شول سببندر مأمور زمانی
 راحتلسکده هارون زمانینه تیگداش اولورغه کره ک اولسه ده تجسرتلقلر
 برم برم باش تورغزوب صرغره باشلادیلر .

معتمم - زماننده عسکرده بولماغانلق کورنکانگه ایللی مک
 کشیلک بر ترک آردوسی حاضرینلدی . وقوماندیرارغه (امیرالامراء)
 آتالندی . موندی بریات عسکرنگ بغدادده حاضرانوی خلفاء عباسیه ننگ
 قوتنی کیمندی و حکومتلرننگ بتوینی آشقردی . متوکل علی الله حضرت
 حسین رضی الله عنه افندمرنگ قبرینی و اتدرب خلقتنی زیارتدن
 طیدی بونگ زماننده تغلیس شهری فتح قیلندی معتمد زماننده
 ماوراء النهرده (بنی سامان) دولتی ظاهر بولوب احمد بن طولون
 دخی اداره باشین قولغه آلدی معتمد زماننده خزینه اشلری ترتیبکه
 سالندی معتمد خلیفه لککه اولترغانده خزینه ده اون یدی درهم آقچه
 وار ایدی لکن معتمد اولکانده قرق میلیون آلتون بولندی .

مکتفی بالله زماننده قرامطه اروغیننگ باشی بولغان زکرویه
 اسملی کشی کوفه نی ضبط بنی هاشمدن برنه قدر کشی نی شهید ایللیوب
 حجازغه کینکان ایدی . اوزرینه عسکر بیروب قول آستنده بولغان
 یوز کشی برله برگه جسمین توکل اسمین بتور دیلر خلیفه دن آیورلغان
 مصر دخی ضبط قیلندی .

مقتدر بالله زماننده تاغون قرامطه دن ابوطاهر اسملی کشی مکه نی
 ضبط قیلدی . وحج قیلوچی مسلمانلرنی اولتورب تنلرینی زمزم قیوسینه
 ارعتدردی

غندردی و حجر الاسودنی اور نندن قوبارب کوفه مسجدینه قویدردی .
شول سبیدن بر نیچه وقت اسلام خلقی فرض بولغان جینی اوقی آلی
وردیلر .

راضی بالله زماننده عباسیه حکومتی بیک صعیف لندی . گو بیر ناتور لرغه
کومتنگ امرینی قارا و آغر لندی . روملر ایلی مملک بر عسکر برله
بر پوت طرفلرینه وار ب کوب حسرتلر تور غزدیلر . بونک وزیر ی بولغان
شهور (ابن ثقله) خط کوفی نی ثلث و نسخ یازوینه ایلندردی .

• مطیع بالله زماننده معزالدوله اولگاچ اوغلی عزالدوله صایلانندی .
بو طاهر قرامطی کوفه مسجدینه قویغان حجر الاسود ، مکء مکرمه گه
کلتور ولوب مبارک اورنینه قویولدی ۳۵۶ .

لمایع بالله زماننده عزالدوله ترک کرگه قارشى صوغش آچوب مغلوب بولغاچ
باردم صواب بغدادقه کلمدی . خلیفه طایعنگ وزیر ی
ومدیراموری بولدی . حضرت علینگ تریبه سعادتق عضد طرفندن بنا اولندی
خلفاء عباسیه ننگ اوتزیدنچی سی بولغان معتصم بالله شیعه مذهبنده
ایدی . خلافت عباسیه ننگ دو شمانی بولغان (مؤید الدین ابن علقمی)
نی اوزینه وزیر ایندی . ابن علقمی خلافت اسلامیه نی علوی لریاغینه
کوچورگه بار قوتی برله طرشور ایدی ناصرنگ اسلام مملکتینه مسلط
قیلغان چینگرنگ اوغلی هلا کونی بغدادقه کتوردی .

خلیفه عسکری برله قارشو چقیش بولسه ده بیکلدی ابن علقمی هلا کو
قارشوسینه بارب اوزی اوچون امان لقی تلادی و خلیفه قارشوسینه کلوب
هلا کونک کیلشه سی کیلگانون سویلدی . حتی قزینی خلیفه ننگ اوغلینه
هیوه چکنی بلدردی . شول سبب برله خلیفه خلق برله برگه شهرنگ چیتینه

چیقوب بارسیده تاتار قانچندن اوتدیلر. شولای بولوب دولت عباس
ترالدی چیکلانندی وشولای یارب خلافت اسلامیہ فی عثمانلی پادشاهلرند
بولغان سلطان سلیم خان حضرتلرینه بیردیلر. بووجه برله خلافت
اسلامیه عباسیلردن خاندان آل عثمانغه کوچدی. الله تعالی دوامیر

میسر قیلسون.

